

BIOGRAMY osób odznaczonych Krzyżem Wolności i Solidarności (Wrocław, 4 listopada 2025 r.)

Adamowicz Romuald ur. 1971 r.

Pan Romuald Adamowicz rozpoczął działalność opozycyjną, będąc uczniem Zespołu Szkół Elektrycznych we Wrocławiu. W latach 1987–1989 w ramach działalności w Międzyszkolnym Komitecie Oporu redagował, drukował i kolportował niezależne pisma młodzieżowe, m.in. „Uczeń niepokorny”, „Neptus”. Wielokrotnie korzystał z pomocy drukarni Państwa Błażewiczów. Koordynował akcje ulotkowe oraz współorganizował obozy szkoleniowe dla członków młodzieżowych grup opozycyjnych. W ramach współpracy z Solidarnością Walczącą rozprowadzał wśród uczniów wrocławskich szkół prasę podziemną, m.in. „Z Dnia na Dzień”, „Biuletyn Dolnośląski”. W 1988 r. uczestniczył w akcji „Mozaika”, dotyczącej liczenia uczestników wyborów.

Bolanowski Tomasz ur. 1964 r.

Pan Tomasz Bolanowski zaangażował się w działalność opozycyjną w czasie studiów na Uniwersytecie Wrocławskim. Zajmował się drukiem i kolportażem podziemnych ulotek i prasy akademickiej. W latach 1986–1989 był członkiem nieformalnej studenckiej grupy samorządowej „Dwunastka” oraz współpracował z podziemnymi strukturami Niezależnego Zrzeszenia Studentów we Wrocławiu. W dniach 6–7 maja 1987 r. uczestniczył w strajku studenckim w Instytucie Filologii Polskiej na Uniwersytecie Wrocławskim. W okresie 1987–1988 brał udział w happeningach Pomarańczowej Alternatywy.

Dobrzańska Benita Barbara ur. 1968 r.

Pani Benita Dobrzańska była aktywnym członkiem Ruchu Młodzieży Niezależnej, opozycyjnej wobec władz komunistycznych organizacji młodzieżowej. Była kolporterką materiałów bezdebitowych oraz uczestniczką wielu akcji opozycji demokratycznej.

W latach 1987–1988 zapoczątkowała Ruch Młodzieży Niezależnej w Zielonej Górze i zaangażowała się w jego rozwój i działalność. Jako działaczka RMN prowadziła kolportaż prasy opozycyjnej i materiałów do drukowania na terenie Zielonej Góry. W jej mieszkaniu funkcjonowała skrzynka kolportażu biuletynu „Szaniec” i „Feniks” oraz biblioteka publikacji niezależnych, a także odbywały się spotkania członków RMN z Gorzowa, Międzyrzecza, Sulechowa i Zielonej Góry.

W latach 1987–1989 uczestniczyła w działaniach na rzecz rezygnacji z utworzenia składowiska odpadów nuklearnych w MRU Międzyrzecz i projektem budowy elektrowni atomowej w Klempiczu. Po wyjeździe na studia do Wrocławia nawiązała współpracę z Federacją Młodzieży Walczącej i wrocławskim Ruchem „Wolność i Pokój” oraz Ruchem Pomarańczowa Alternatywa. Dzięki tej współpracy dostarczała do Zielonej Góry pismo opozycyjne wydawane przez FMW „Szkoła”. Uczestniczyła w akcjach rozprowadzania ulotek i malowania haseł antykomunistycznych. W maju 1989 r. brała udział w strajku na Uniwersytecie Wrocławskim związanym z tworzeniem Niezależnego Związku Studentów.

Łukasiewicz Krzysztof Jerzy ur. 1963 r.

Pan Krzysztof Łukasiewicz w 1978 r., po podjęciu nauki w Technikum Górnictwa Rud w Lubinie zaangażował się w działalność opozycyjną. Inicjował w środowisku młodzieżowym spotkania i dyskusje na temat ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju oraz konieczności podjęcia walki z systemem komunistycznym. Rozprowadzał wśród mieszkańców Lubina ulotki wykonane samodzielnie oraz prasę niezależną, którą przywoził z Wrocławia.

Po wybuchu strajków w Kopalni „Rudna” w Lubinie, w lipcu 1980 r., organizował i dostarczał żywność protestującym górnikom. Uczestniczył w akcjach malowania na murach znaku Polski Walczącej. Działalność opozycyjną kontynuował po wprowadzeniu stanu wojennego i prowadził ją do końca lat osiemdziesiątych.

Malawski Piotr Tadeusz ur. 1969 r.

Pan Piotr Malawski od 1982 r. był aktywnym działaczem młodzieżowych grup opozycyjnych we Wrocławiu. Kolportował młodzieżowe pisma podziemne, m.in.: „Wyrostek”, „Co u nas”, „Młodzież”. W latach 1985–1989 był członkiem Międzyszkolnego Komitetu Oporu i Federacji Młodzieży Walczącej oraz w latach 1986–1989 członkiem Grup Wykonawczych Solidarności Walczącej. W ramach działalności opozycyjnej organizował akcje ulotkowe i akcje umieszczania haseł antykomunistycznych na murach. W latach 1988–1989 współtworzył na Dolnym Śląsku Ruch Młodzieży Niezależnej. Współpracował z Ruchem „Wolność i Pokój”, inicjował działania Pomarańczowej Alternatywy we Wrocławiu. Był zatrzymywany i pobity w związku z udziałem w demonstracjach i happeningach.

Murzyńska Bożena ur. 1960 r.

Pani Bożena Murzyńska w latach 1982–1988 była zaangażowana w działalność opozycyjną na terenie Wrocławia. Brała udział w akcjach protestacyjnych, zajmowała się kolportażem podziemnych wydawnictw. W swoim mieszkaniu wraz z mężem Cezariuszem Lesiszem przygotowywała audycje Radia Solidarność Walcząca. W związku z prowadzoną działalnością w okresie od 13 stycznia 1987 r. do 12 stycznia 1989 r. otrzymała zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych.

Orzelek Marek ur. 1963 r.

Pan Marek Orzelek od grudnia 1980 r. jako uczeń przyzakładowej szkoły zawodowej był członkiem NSZZ „Solidarność” w Dolnośląskich Zakładach Wytwórczych Maszyn Elektrycznych „Dolmel”. 13 października 1982 r. został zatrzymany podczas manifestacji ulicznej we Wrocławiu. Z braku dowodów został uniewinniony przez kolegium ds. wykroczeń. 5 listopada 1982 r. został wcielony do Jednostki Wojskowej nr 2376 w Jarosławiu w grupie 85 poborowych ze Śląskiego Okręgu Wojskowego. 30 maja 1983 r. został skierowany do Jednostki Wojskowej nr 1035 w Przemyśle, a następnie do zgrupowania w Małaszewiczach (2 kompania kolejowa). W sierpniu 1983 r. w jednostce wojskowej w

Małaszewiczach ujawniono 3 egzemplarze pism „Solidarności Walczącej”. Do ich posiadania przyznał się Marek Orzełek, stwierdził, że otrzymał je od swojej narzeczonej oraz kolegi podczas ich odwiedzin w jednostce wojskowej, ci jednak temu zaprzeczyli. 7 września 1983 r. dochodzenie zostało umorzone z powodu braku dowodów. 17 października 1984 r. został zwolniony do rezerwy.

Prelewicz Mieczysław ur. 1948 r.

Pan Mieczysław Prelewicz był działaczem opozycji demokratycznej. W listopadzie 1980 r. został członkiem NSZZ „Solidarność” w Hucie Miedzi „Legnica”. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności opozycyjnej i opowiadał się za istnieniem samorządnych związków zawodowych. 31 sierpnia 1982 r. aktywnie uczestniczył w manifestacji zorganizowanej przez NSZZ Solidarność w Legnicy.

Od 5 listopada do 30 grudnia 1982 r. był internowany pod pozorem ćwiczeń w wojskowym obozie internowania w Rawiczu. Szkolenie wojskowe rezerwistów w powyższej jednostce nie miało nic wspólnego z realizacją zadań związanych z obronnością kraju lub podnoszeniem umiejętności żołnierskich, a służyło jedynie w walce z opozycją i było dotkliwą represją polityczną wobec powołanych na ćwiczenia.

Srebrakowski Aleksander ur. 1961 r.

Pan Aleksander Srebrakowski był działaczem wrocławskiej opozycji demokratycznej. W latach 1981–1982 należał do NSZZ „Solidarność” jako pracownik Dolnośląskich Zakładów Wytwórczych Maszyn Elektrycznych „Dolmel”, gdzie 14–15 grudnia 1981 r. brał udział w strajku okupacyjnym. 29 stycznia 1982 r. uczestniczył tam w podjętym z inicjatywy dolnośląskiego Regionalnego Komitetu Strajkowego 30-minutowym proteście, za co został dyscyplinarnie zwolniony z pracy.

Od 1984 r. Aleksander Srebrakowski działał we wrocławskim Niezależnym Zrzeszeniu Studentów. W latach 1987–1989, współpracował z redakcją podziemnego pisma „Akces”, zamieszczał w nim swoje artykuły pod pseudonimem „Raczkowski”.

6–7 maja 1988 r. w gmachu Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego wraz z Władysławem Stasiakiem i Radosławem Kujawą kierował strażą porządkową zorganizowanego przez NZS strajku studentów. W latach 1988–1989, będąc członkiem redakcji podziemnego pisma „Wichrzyciel”, publikował pod pseudonimami „Stefan Abramowski”, „Antoni Bar”. W okresie 24–31 maja 1989 r. ponownie uczestniczył w strajku okupacyjnym NZS na Uniwersytecie Wrocławskim budynku Wydziału Filologicznego.

Szlachcic Tomasz ur. 1963 r.

Pan Tomasz Szlachcic w latach 1981–1989 był zaangażowany w działalność opozycyjną na terenie Wrocławia. W 1982 r. nawiązał współpracę z Solidarnością Walczącą. Zajmował się kolportażem prasy podziemnej, m.in.: „Z Dnia na Dzień”, „Solidarność Walcząca”, „Biuletyn Dolnośląski”, uczestniczył w akcjach ulotkowych i nielegalnych manifestacjach. Współpracował z drukarnią pana Bohdana Błazewicza, gdzie odpowiadał za dostarczanie i przechowywanie materiałów poligraficznych, a także przekazywanie druków podziemnych do dalszego kolportażu. W 1984 r. założył Studencką Oficynę

Fonograficzną, która wydawała kasety z utworami, m.in. Jacka Kaczmarskiego. W latach 1987–1989 brał udział w happeningach Pomarańczowej Alternatywy i w strajkach studenckich we Wrocławiu.

Szymaszek Ryszard ur. 1954 r.

Pan Ryszard Szymaszek od 1980 r. był członkiem Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Zakładach Przemysłu Bawełnianego „Bielbaw” w Bielawie. Po wprowadzeniu stanu wojennego zajmował się kolportażem ulotek i wydawnictw podziemnych w swoim miejscu pracy.

Z uwagi tę aktywność 5 listopada 1982 r. pod pozorem ćwiczeń wojskowych został internowany w Wojskowym Obozie Internowania w Gorzowie Wielkopolskim (JW nr 1649). Szkolenie wojskowe rezerwistów w powyższej jednostce nie miało nic wspólnego z realizacją zadań związanych z obronnością kraju lub podnoszeniem umiejętności żołnierskich, a służyło jedynie do izolacji osób zaangażowanych w działalność opozycyjną i było dotkliwą represją polityczną wobec powołanych. Wolność odzyskał 2 lutego 1983 r. po odbyciu ćwiczeń.

Wojcieszak Henryk ur. 1948 r.

Pan Henryk Wojcieszak w latach osiemdziesiątych był zatrudniony w Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-Polar” we Wrocławiu. W okresie 1980–1981 był członkiem Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w tym zakładzie, zasiadał w Zarządzie Koła Związku na Wydziale PC-10 oraz pełnił mandat delegata na Walny Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” w ZZSD „Predom-Polar”.

5 listopada 1982 r. został internowany pod pozorem ćwiczeń wojskowych w Wojskowym Obozie Internowania w Głogowie (JW nr 1527). Szkolenie wojskowe rezerwistów w powyższej jednostce nie miało nic wspólnego z realizacją zadań związanych z obronnością kraju lub podnoszeniem umiejętności żołnierskich, a służyło jedynie do izolacji osób zaangażowanych w działalność opozycyjną i było dotkliwą represją polityczną wobec powołanych. Wolność odzyskał 2 lutego 1983 r. po odbyciu ćwiczeń.

W latach 1983–1984 był podejrzewany o posiadanie materiałów i wydawnictw świadczących o prowadzeniu nielegalnej działalności w ramach podziemnych struktur NSZZ „Solidarność”. Dwukrotnie (w grudniu 1983 r. i marcu 1984 r.) dokonano przeszukania jego mieszkania w Oleśnicy.

Zawisza Andrzej Marian, ur. 1958 r.

Pan Andrzej Zawisza na początku lat osiemdziesiątych był działaczem Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Politechnice Wrocławskiej. Po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 r., był świadkiem pacyfikacji gmachu głównego PWr rankiem 15 grudnia 1981 r. W następnych tygodniach i miesiącach zaangażował się w kolportaż podziemnego pisma „Z Dnia na Dzień” oraz ulotek i innych pism wydawanych przez Regionalny Komitet Strajkowy NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk i podziemny NZS. Co najmniej do połowy 1982 r. działał w ramach obu tych podziemnych struktur. Organizował i koordynował siatki kolportażu wśród studentów na PWr oraz poza tą uczelnią na terenie Wrocławia.

Po utworzeniu Solidarności Walczącej w czerwcu 1982 r. Andrzej Zawisza został koordynatorem kolportażu w ramach SW (był kierownikiem oraz koordynatorem grupy kurierów i łączników tworzących komórkę SW), a następnie zaprzysiężonym członkiem tej organizacji konspiracyjnej. Kierowana przez niego komórka SW rozwodziła wydawnictwa podziemne we Wrocławiu oraz m.in. w Krakowie. W latach 1985–1988 we współpracy z Krzysztofem Błachutem poprzez komórkę SW przez Andrzeja Zawiszę były kolportowane znaczne ilości znaczków Poczty Solidarności Walczącej. Z uwagi na prowadzoną działalność opozycyjną oraz kolportaż wydawnictw bezdebitowych w ramach współpracy z Solidarnością Walczącą w latach 1982–1989 był rozpracowywany przez Służbę Bezpieczeństwa. Zastosowano wobec niego postanowienie o zastrzeżeniu wyjazdu za granicę do krajów kapitalistycznych od 26 lipca 1984 r. do 25 lipca 1989 r. Zastrzeżenie odwołano we wrześniu 1989 r.

W okresie od września 1984 r. do marca 1986 r. Andrzej Zawisza był objęty rozpracowaniem operacyjnym z powodu wykonywania napisów nawołujących do bojkotu wyborów. 12 października 1985 r. został zatrzymany, następnie 14 października 1985 r. aresztowany. Wyrokiem Sądu Rejonowego Wrocław-Fabryczna z 7 lutego 1986 r. został skazany na 1 rok pozbawienia wolności i zwrot kosztów poniesionych na zamalowywanie napisów. Jednocześnie na poczet orzeczonej kary Sąd zaliczył okres tymczasowego aresztowania od 12 października 1985 r. do 7 lutego 1986 r. W drugiej instancji wyrokiem z 3 czerwca 1986 r. na skutek rewizji oskarżonego (złożonej 10 lutego i 21 marca) i prokuratora (złożonej 12 lutego), wyrok zmieniono, uchylając zarzut napaści na funkcjonariusza, odjęto w ten sposób 9 miesięcy pozbawienia wolności od kary. Drugi zarzut utrzymano, zwiększono też koszty postępowania z 3 tys. do 4 tys. zł.

W kwietniu i sierpniu 1987 r. w trakcie przeszukań pomieszczeń mieszkalnych Andrzeja Zawiszy ujawniono wydawnictwa bezdebitowe. W marcu 1988 r. Kolegium ds. Wykroczeń przy Naczelniku Warszawa-Śródmieście ukarało Andrzeja Zawiszę grzywną, przepadkiem dowodów rzeczowych oraz podaniem orzeczenia do publicznej wiadomości w miejscu pracy za to, że 8 listopada 1987 r. na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie przenosił nielegalne wydawnictwa: „Solidarność Walczącą”, pismo „Ruch Wolność i Pokój” oraz koperty Poczty Solidarności ze znaczkami.

Zybała Robert Piotr ur. 1965 r.

Pan Robert Piotr Zybała 10 października 1985 r. wraz z innymi osobami, na terenie Lubinia, kolportował ulotki nawołujące do bojkotu wyborów do Sejmu PRL, które były sygnowane przez podziemne struktury Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Za powyższe, tego samego dnia został tymczasowo aresztowany, a Wydział Śledczy WUSW w Legnicy wszczął przeciwko niemu postępowanie. 12 października 1985 r. został ukarany przez Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Lubina grzywną z zamianą na 50 dni aresztu, a następnie skazany przez Sąd Rejonowy w Lubinie na 9 miesięcy pozbawienia wolności. Został osadzony w Zakładzie Karnym we Włocławku, który opuścił 27 listopada 1985 r. na mocy Postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Legnicy. 2 grudnia

1985 r. Sąd Wojewódzki w Legnicy, w wyniku wniesionej rewizji, zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Lubinie i obniżył karę na 6 miesięcy więzienia w zawieszeniu na 3 lata.

W okresie od października 1985 r. do marca 1986 r. był w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa, a do października 1986 r. zastrzeżono mu wyjazdu za granicę.

Pośmiertne

Frydryk Władysław Waclaw 1918-1995 – odznaczenie odbiera synowa Grażyna Tajs

Pan Władysław Frydryk, weteran Armii Krajowej, w latach 1979–1989 był działaczem opozycji demokratycznej. 3 maja 1973 r. oraz 3 maja 1981 r. uczestniczył w manifestacjach patriotycznych na terenie Dusznik-Zdroju. Wspólnie z Tajną Organizacją Robotniczego Oporu angażował się w rozmaite wystąpienia polityczne oraz akcje upamiętniające bohaterów wojennych. Należał do Nowej Podziemnej Armii Krajowej działającej na terenie Kotliny Kłodzkiej, a w jego mieszkaniu, w którym odbywały się spotkania konspiracyjne przeprowadzano częste rewizje. W latach osiemdziesiątych Władysław Frydryk organizował wsparcie materiałowe dla środowisk opozycyjnych, dostarczał w dużych ilościach papier oraz farbę drukarską.

Malara Jerzy 1941-1991 – odznaczenie odbiera żona Emanuela Malara

Pan Jerzy Malara był aktywnym działaczem opozycji antykomunistycznej na terenie Ziemi Kłodzkiej. W 1979 r. współtworzył w Dusznikach-Zdroju Tajną Organizację Robotniczego Oporu. W ramach jej działalności brał udział w nielegalnych manifestacjach i akcjach umieszczania haseł antykomunistycznych. W okresie od 13 grudnia 1981 do 1989 r. w swoim mieszkaniu organizował spotkania członków podziemnej Solidarności, zajmował się kolportażem prasy i wydawnictw drugiego obiegu.

Wielogórski Feliks 1922-2000 – odznaczenie odbiera syn Stanisław Wielogórski

Pan Feliks Wielogórski, weteran Armii Krajowej, w latach 1979–1989 prowadził aktywną działalność antykomunistyczną na terenie ziemi kłodzkiej. Był również współorganizatorem i uczestnikiem manifestacji patriotycznych, które odbywały się w Dusznikach-Zdroju w dniach 3 maja 1973 r. oraz 3 maja 1981 r.

W latach osiemdziesiątych wspólnie z działaczami Tajnej Organizacji Robotniczego Oporu angażował się w rozmaite wystąpienia polityczne oraz akcje upamiętniające uczestników walk niepodległościowych. Był także współtwórcą organizacji występującej pod nazwą Nowa Podziemna Armia Krajowa – Ziemi Kłodzkiej. W jego mieszkaniu odbywały się spotkania konspiracyjne działaczy podziemia politycznego z tego terenu. Ponadto aktywnie angażował się w działania pomocowe na rzecz aresztowanych i represjonowanych z powodów politycznych oraz ich rodzin.